

Περί της αφάνισης του κρητικού ελαιώνα και όχι μόνο

Σε συνέχεια της πρότασης για συζήτηση και εξεύρεση λύσεων, στο σημαντικό θέμα της συνεχούς υλοτομίας των ελαιόδεντρων(τις περισσότερες φορές αιωνόβιων) που τέθηκε από μέλη του δικτύου «Ρίζα», καθώς και των σημαντικών πρωτοβουλιών που έχει λάβει έως τώρα η Αμάρι ΑΕ, για την κοινοποίηση του όλου θέματος ιδιαίτερα όσον αφορά την περιοχή του Αμαρίου, αλλά και λόγω του ότι το φαινόμενο αυτό παρατηρείται και σε πάρα πολλές περιοχές στην υπόλοιπη Κρήτη(περιοχή Αγ. Βασιλείου, νότια νομού Ηρακλείου, νότια Σφακιά κα.) σε συνδυασμό με την παράνομη υλοτομία δασικής χλωρίδας(Αρκαδιώτικο φαράγγι, φαράγγι Ελεύθερνας, δρυοδάση Αρμένων, πρινοδάση Ψηλορείτη, και άλλα πολλά..) κρίνεται απαραίτητη η πραγματοποίηση μιας μεγάλης ανοιχτής συζήτησης με εκπρόσωπους φορέων και θεσμικών οργάνων που πρέπει να πάρουν θέση στο συγκεκριμένο πρόβλημα.

Πιστεύω πως ένας από τους λόγους που δημιουργήθηκε το δίκτυο πολιτών «Ρίζα», είναι η αντιμετώπιση τέτοιων σημαντικών θεμάτων, μέσω της κινητοποίησης των πολιτών, της επαγρύπνησης των φορέων και της εξεύρεσης λύσεων μέσα από τον παραγωγικό διάλογο. Καθότι η αφορμή δόθηκε, αν και για την ακρίβεια έχει δοθεί εδώ και πολύ καιρό, σειρά τώρα έχουν οι πολίτες, δρώντας με το θετικό πρόσημο του ενεργού να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Στην προσπάθεια λοιπόν να ξεκινήσει ένας επικοινωνιακός διάλογος μεταξύ των μελών του δικτύου και ο οποίος θα μας οδηγήσει σε περαιτέρω συναντήσεις και αποτελέσματα, παραθέτω τις παρακάτω σκέψεις.

Δίχως να θέλω να υπεισέρθω σε λεπτομέρειες αυτονόητες, περί της αξίας της δασικής χλωρίδας και της ανάγκης διατήρησης της, καθώς και του λόγου ύπαρξης, όπου ακόμα υφίστανται παλαιός ελαιώνας, θα προχωρήσω παραπέρα στη προσπάθεια εξεύρεσης λύσης, μιας και το πρόβλημα θέλω να πιστεύω πως είναι αυτονόητο και κοινώς αποδεκτό.

Παρατηρώντας άλλες περιοχές στην Ελλάδα που αντιμετωπίζουν αντίστοιχα προβλήματα(είναι γνωστό ότι το πρόβλημα είναι πανελλήνιο) και τους τρόπους αντιμετώπισης που έχουν εφαρμόσει, θα αναφέρω κάποια παραδείγματα που θα μπορούσαμε να επεξεργαστούμε. Συγκεκριμένα, η Δασική Υπηρεσία Κέρκυρας απαγόρευσε κάθε είδος υλοτομίας σε όλη την έκταση της νήσου. Ενώ, η Δασάρχης Δωδεκανήσου κ Μπαλατσούκα, υπέγραψε και απέστειλε Δασική Αστυνομική Διάταξη, που απαγορεύει την υλοτομία στο νομό χωρίς έγγραφη άδεια, θέτοντας παράλληλα και άλλους περιορισμούς για την εν γένει προστασία του πρασίνου. Η Διάταξη αναφέρει μεταξύ άλλων,

Απαγορεύουμε:

1. *Επ' αόριστον, κατά χώρο και χρόνο, σε όλο τον Νομό Δωδεκανήσου, την υλοτομία ή την με οποιοδήποτε άλλο τρόπο καταστροφή, άνευ γραπτής άδειας της Δ/σης Δασών Δωδεκανήσου, για λόγους προστατευτικούς, τουριστικούς, αισθητικούς και εν γένει κοινής ωφελείας, όλων των ζώντων δασικών ειδών δενδρώδους μορφής, καθώς και την υλοτομία των ξερών ατόμων, που φύονται γεωργικώς ή*

δενδροκομικώς καλλιεργούμενων εκτάσεων, εντός χορτολιβαδικών, δασικών εκτάσεων και εντός δασών, δημοσίων και ιδιωτικών.

2. *Η ίδια απαγόρευση ισχύει και για όλα τα είδη της χλωρίδας που φύονται σε πάρκα και άλση ή σε κοινόχρηστους χώρους πρασίνου ή σε κοινόχρηστους χώρους που φέρουν εν τοις πράγμασι πράσινο και βρίσκονται εντός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων....*

Και συνεχίζει η διάταξη καταλήγοντας

7. *Η τήρηση της παρούσης ανατίθεται στα όργανα της Δασικής Υπηρεσίας, της Ελληνικής Αστυνομίας, της Δημοτικής Αστυνομίας και σε κάθε φιλόνομο πολίτη.*

Είναι γεγονός ότι μια τέτοια διάταξη με σαφή αναφορά στους ελαιώνες χονδροελιάς, μηλοελιάς, καρυδοελιάς, θρουμποελιάς και γαϊδούροελιάς, πιθανόν να ήταν ευεργετική στη περίπτωση της Κρήτης. Προκύπτουν όμως αβίαστα, δυο ερωτήματα.

- Θα αρκούσε μόνο μια τέτοια διάταξη για να προστατευτούν όλα αυτά τα σημαντικά οικοσυστήματα ;
- Τι μας έχει διδάξει το παρελθόν από άλλες αντίστοιχες απαγορευτικές διατάξεις ;

Κοινός παρονομαστής στη προβληματική και των δυο ερωτημάτων είναι το μορφωτικό επίπεδο της κοινωνίας και η παιδεία αυτής εν γένει. Καθώς όμως η παιδεία μιας κοινωνίας δεν αντικατοπτρίζεται μέσα από πανεπιστημιακά πτυχία, αλλά μέσα από την ουσιαστική και διαχρονική επαφή της, με την ιστορία και τη φύση. Μέσα από τα σημαντικά ήθη και έθιμα της κάθε τοπικής κοινωνίας που με σεβασμό περιγράφουν, ενώ ακόμα και μερικές φορές εξυμνούν, τη σχέση μεταξύ ανθρώπου και φύσης . Τα διδάγματα αυτά που η προέλευση τους χάνεται στο πέρασ του χρόνου, είναι κάποιοι από τους λόγους που συντέλεσαν και βοήθησαν ώστε να βρισκόμαστε σήμερα μάρτυρες ενός πολιτισμού.

Ποιοι όμως θα μπορούσαν να διαφυλάξουν, να αναβιώσουν και να καθιερώσουν, τα ξεχασμένα σε πολλές περιπτώσεις, ήθη και έθιμα της τοπικής κοινωνίας, συμβάλλοντας έτσι στη διαχρονική συνέχεια της γνώσης αλλά και της ηθικής της ; Ποιος άλλος από εμάς του ίδιους. Καθώς όμως, ο άνθρωπος, έχει αποδειχτεί ότι μέσα από συλλογικότητες κατάφερε τα μεγαλύτερα επιτεύγματα του, μήπως είναι λίγο αργά για την αναζήτηση στην εξαίρεση του κανόνα;

Η συλλογικότητα που θα μπορούσε να πράξει τα παραπάνω σε τοπικό επίπεδο, δεν είναι άλλη, παρά ο πολιτιστικός σύλλογος της κάθε τοπικής κοινωνίας, ο ουσιαστικός θεματοφύλακας των τοπικών πολιτιστικών αξιών . Με την βοήθεια των πολιτιστικών συλλόγων μπορεί να επιτευχθεί, πέραν της συνέχειας των παραδόσεων, η ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας πάνω στις επιπτώσεις, τόσο του φαινομένου της αφάνισης των παλαιών κρητικών ελαιώνων, όσο και αυτού της καλπάζουσας λαθροϋλοτομίας. Ενώ ακόμα θα μπορούσε ενδεχομένως να ενεργοποιήσει μηχανισμούς ενημέρωσης(ομάδες πολιτών) των αρμόδιων οργάνων, καθώς αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους ένεκα των καταστάσεων.

Καθοριστική συμβολή, θέλω να πιστεύω ότι θα μπορούσε να έχει το δίκτυο, όσον αφορά την προσέγγιση των πολιτιστικών συλλόγων, τόσο όσων εκπροσωπούν τα μέλη αυτού, αλλά και όσων άλλων ενδιαφέρονται, έτσι ώστε να ενεργοποιηθούν υφιστάμενοι μηχανισμοί κινητοποίησης. Ακόμα το δίκτυο θα μπορούσε να αναλάβει την πραγματοποίηση μιας ανοιχτής συζήτησης με εκπροσώπους φορέων και θεσμικών οργάνων, με σκοπό την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου και όχι την αναφορά και τη καταγραφή των προβλημάτων της υπάρχουσας κατάστασης.

Για να επιτευχθούν όμως όλα αυτά, πρέπει να αποδείξουμε ότι το δίκτυο υφίστανται, έχει συγκεκριμένες θέσεις επί των θεμάτων και βάση αυτών οδηγείται στη προσέγγιση των φορέων, αλλά και στη πραγματοποίηση μιας ενδεχόμενης ανοιχτής συζήτησης που θα είχε ουσιαστικό σκοπό την διάσωση των εναπομεινάντων ελαιώνων και της δασικής χλωρίδας του νησιού.

Θοδωρής Δρόσος